

BE A LIGHT



Feest  
van het  
Licht

IN A DARK WORLD

dec. '17 - jan. '18

HET  
VISMET

HERVORMDE  
GEMEENTE STEINENWALD

HET VISMET

# Colofon

## Uitgave van de Hervormde Gemeente Stellendam-Melissant

VERSCHEIJNING:

6 keer per jaar

REDACTIE:

Ds. D. Hoolwerf, hoofdredacteur

Leo Blokland

Gert Korteland

Annemarie Tanis

Maddy de Nooijer

Henny Grootenboer

PREDIKANT:

Ds. D. Hoolwerf

Tel. Pastorie 0187-701008

E: d.hoolwerf@kpnmail.nl

SCRIBA:

A.A.T. Kievit

Tel. 0187-491308

E: bramkievit@xs4all.nl

KOSTER/Preekopname:

W. Grootenboer

Tel. 0187-491046

E: wim.grootenboer@upcmail.nl

KERKGEBOUW:

Boschietstraat 4

Tel. 0187-492249

KERKELIJK CENTRUM DE RANK:

Boschietstraat 6

Beheer M.C. van Oostenbrugge

Tel. 0187-493223

E: derank@hotmail.com

REKENINGNUMMER KERK:

NL98 RBRB 0851 4499 13 t.n.v.

College van kerkrentmeesters

REKENINGNUMMER DIACONIE:

NL09 RBRB 0896 6152 00 t.n.v.

Hervormde diakonie Stellendam

WEBSITE:

www.hervormdstellendam.nl

DRUKKER:

Editoo B.V. te Arnhem

**Volgend nummer februari/maart  
inleverdatum 20 januari 2018.**



## Voorwoord

En dit alles, door Gods barmhartigheên.

Bij het verschijnen van ons kerstnummer van Het Visnet moest ik aan bovengestane regels denken. Ze zijn afkomstig uit de Lofzang van Zacharias. Ze verwijzen ons naar onze Verlosser, Die het Licht van de wereld is.

*Wandel in Het Licht met Jezus !*

De Joden vieren bijna gelijktijdig Chanoeka. Dit werd ook wel vernieuwingsfeest genoemd ter herdenking van de herinwijding van de tempel, die was ontheiligd door heidense ceremoniën. Dit feest duurde 8 dagen met veel maaltijden en met extra verlichting van de huizen. Vandaar ook de naam Feest van Het Licht.

De redactie wenst u en jou gezegende feestdagen en een goed nieuwjaar.

*Gert Korteland*

## Inhoudsopgave

2	Voorwoord	13	Actie Kerkbalans
3	Meditatie/gedicht	14	Kerstavond
4	Visserslatijn/Tabernakelen	15	Kerkdiensten/Agenda
5	Advent & Kerst	16	Guppies
6	Wens		
7	Chanoeka		
8	Gedachte over Chanoeka		
9	Toeris(t)raël Mevr. Slok		
10	Jubeljaar 2017 (2)		
11	Verslagen		
12	Column		



De cover werd deze keer ontworpen door Maartje Verhoeven.

## God landt in het donker

Dat is het eerste feit op het allereerste Kerstfeest: 'de heerlijkheid van de Heere omscheen hen' - en die 'hen', dat zijn de herders, die de wacht hielden over hun kudde.

Het was een Kerstlicht, een hemels licht, dat hen omscheen. Een vóórlichten van het Groot Licht, het Licht der wereld Jezus Christus in de kribbe te Bethlehem. Het is een áánlichten van de nieuwe dag! Het is een licht om Jezus' wil. Ons ten goede.

Want dit Licht werd niet hun ondergang. Dat is wel gebeurd op de Paasmorgen, toen een engel 'blinkend gelijk een bliksem' bij het graf werd aangetroffen. De wachters 'werden als doden'.

Maar hier in de Kerstnacht niet. Het was mild, getemperd, door Goddelijk welbehagen. Het omscheen hen. Het is als een omhelzing van hemels licht!

De heerlijkheid van de Heere omscheen een groep duistere zondaars - midden in de nacht. Dat is genade - dat is goedheid zonder peil! Het Licht omscheen geen 'verlichte' mensen, maar mensen die in het aardedonker waren. Zoals de profeet Jesaja zei: "Het volk dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien!" Hier wordt die eeuwen geleden uitgesproken belofte vervuld. Aan hen! Omhelsd worden ze, van Godswege - met heerlijk, hemels licht! Onverdiend en onverwacht. Op grond van een reden ver buiten hen, op grond van Gods eigen belofte!

Belangrijk is dat: in hun aardedonker schijnt Gods hemellicht! Dat is bij de mensen onbekend. Wij doen zo niet. Wij geven alleen als erom gevraagd wordt. Wij zeggen: "Voor wat hoort wat!"

Hier niet. Hier komt alles van één kant: van Gods kant - van de Bovenkant. God komt op grond van Zijn eigen belofte!

---

### God landt in het donker.

---

En niet alleen bij de herders, maar ook bij ons. Ook in ons donker. Hij komt niet tot rechtvaardigen, maar tot zondaars. Hij schenkt uit 'goedheid zonder peil'. Aan mensen die niet 'op peil' zijn, maar diep verzonken in zonde en schuld. Zonder peil schenkt Hij het eeuwig, zalig leven. Hij de zaligmakende Zoon! De heerlijkheid des Heeren omscheen hen!

Uit: "Bij dagen en bij nachten" van Ds J.J. Poort



## Kerstfeest

**Wees op het Kerstfeest weer een kind met al die kleinen die vol verbazing om de schaam'le kribbe staan. Laat al uw wijsheid thuis, laat al uw trots verdwijnen, want kinderen kunnen God het zilverste verstaan.**

**Gods liefde schijnt voor wijzen vaak zo diep verborgen, en voor verstandigen lijkt vaak Gods grootheid dwaas. Wij duiken onder in de grote en kleine zorgen, en Christus wacht op ons; maar vaak vergeefs helaas.**

**Laat ons weer kinderen zijn, die blij Zijn komst begroeten, en zonder vragen wachten op wat Hij belooft. Dan zullen wij de Heer', misschien voor 't eerst ontmoeten, en leven in Het Licht dat nooit meer wordt ge-doofd.**

**Uit "De gouden horizon" van E. IJskes-Kooger**



## Visserslatijn

### Zieken

Zuster Willy van den Boogert heeft een lange periode haar behandeling ondergaan. Gelukkig is het goed gegaan. We wensen haar sterkte en hopen dat ze weer geheel zal herstellen.

Zuster Klaasje Tanis is geopereerd en al weer spoedig hersteld. Broeder Bram Tanis kreeg daarna een knieoperatie en dat is gelukkig ook goed gegaan. Dank aan God die hen daarin gezegend heeft.

Mijn vrouw ligt ondertussen drie weken in het ziekenhuis. De operatie is goed gegaan, daar zagen we erg tegenop. Maar de Heere heeft haar omringd met Zijn zegen en nabijheid. Herstel duurt langer dan gehoopt omdat er een nieuwe ontsteking zich heeft voorgedaan. Dank voor al de gebeden en praktische hulp uit de gemeente.

De vader van Thijs en Sofieke Mijnders mocht na 9 maanden van revalidatie een paar uurtjes naar huis. Zij ervaren het als een wonder van onze God en Vader. Ze zien dat er vooruitgang is en

zijn dankbaar dat deze eerste stap naar huis gezet mag worden na alles wat er gebeurd is.

### Geboren



Bij Geline en Herbert Tanis is een dochter geboren op 7 november. Haar naam is Sarah Eliana Cornelia, zusje van Joshua en Boas. Door God gegeven en in liefde uit Zijn hand ontvangen om haar te vertellen wie haar Schepper en Verlosser is. We feliciteren onze broeder en zuster met Sarah en wensen hen veel wijsheid en vreugde toe bij de opvoeding. Intussen is het gezin ook verhuist naar Ouddorp, maar ze blijven bij ons in de gemeente. We hopen dat Herbert vrijmoedigheid heeft zijn benoeming tot diaken aan te

nemen.

Dina en Bram Breederveld en Aleida en Rinus Verhage ontvingen kleinzoon, Beau. We feliciteren de grootouders van harte met dit nieuwe leven. Krijn en Mientje Boshoven hebben een achterkleinkind gekregen. Morris heet hij en we hopen dat hij zijn overgrootouders nog goed zal leren kennen. Felicitatie aan onze broeder en zuster.

### Huwelijksjubileum

Broeder en zuster Hoekman (Korenbloempad 29) mochten 27 november gedenken dat ze 60 jaar getrouwd zijn. We feliciteren hen daar van harte mee. Er is dank voor de vele jaren dat ze samen mogen zijn. In moeilijke en verdrietige perioden konden ze elkaar tot steun zijn. Blijdschap kon samen gedeeld worden. God zegene dit oudere echtpaar in ons midden dat meelustert via de kerkradio.

### Israëltreis

In het kader van mijn permanente educatie ga ik een studiereis maken naar Israël van 22 januari tot 2 februari. De reis staat in het teken van de onopgeefbare verbondenheid met het joodse volk. Met verschillende collega's uit de PKN richt ik mij op het gebruik en de toepassing van de Thora onder Orthodoxe Joden, Messias-bellijgende Joden en Christen-Palestijnen. Verder zal ik veel van het land zien en verschillende mensen in Israël ontmoeten. Ik zal u op de hoogte houden van mijn ervaringen en hoop er over te kunnen vertellen ter verdieping van ons jaarthema Shema Israël- Hoor Israël.

## Avondje 'Tabernakelen'

Op deze avond gaan we met elkaar de tabernakel opbouwen. Hierbij wordt verteld wat de verschillende onderdelen betekenen. Tussendoor zingen we liederen die van toepassing zijn. Nodig andere mensen ook uit voor deze avond om mee te gaan. Een interessante en boeiende avond met Bijbelstudie over de tabernakel in een totaal overzicht.



**17 JANUARI**  
2018

Uitleg over de  
Tabernakel aan de  
hand van de  
maquette in de kerk  
door ds D Hoolwerf  
Aanvang 20.00 uur

## TOP 5 mooiste Bijbelverhalen

Rondom de reformatieherdenking mochten kinderen en volwassenen hun mooiste Bijbelverhaal aangeven. Op Dankdag werd dit door de kinderen getimmerd aan de deur onder toezicht van 'Luther'. Bij de bijbeltentoonstelling was dit mogelijk voor de anderen. Het was een boeiende bijbeltentoonstelling van de ingeleverde bijbels. Bijzondere exemplaren. Sommigen van historische of emotionele waarde. Kunstzinnige en creatieve bijbels. Dank voor iedereen die er aan heeft bijgedragen.

### kinderen

1. Daniel in de leeuwenkuil
2. Ark van Noach
3. David
4. Geboorte van Jezus
5. Jona en de grote vis

### volwassenen

1. Jezus is de goede Herder
2. Ruth
3. Verloren Zoon
4. Barmhartige Samaritaan
5. Jona in de Vis



## Advent & Kerst

**ER IS DAAR EEN GROOT WONDER GEBEURD!**

# נס גדול היה שם

Nes **G**adol **H**ayah **S**ham



Advent en kerst vieren we dit jaar naar aanleiding van ons jaarthema 'Shema Israël - Hoor Israël! Onze onopgeefbare verbondenheid met het Joodse volk.' In de adventsdagen wordt in de Joodse gemeenschap Chanoeka gevierd. 8 kaarsjes worden aangestoken als herinnering aan de 8 dagen dat de menorah bleef branden in de nieuw ingewijde Tempel na de verlossing van de Seleucidische Heersers in 167 v.Chr. Een geschiedenisverhaal dat te lezen staat in de apocriefe boeken Makka-beeën. Er is daar een groot wonder gebeurd! Met dit thema vieren we kerst.





**Ik wens je, *liefde***  
*vreugde* **vrede** *geduld*  
*vriendelijkheid* **goedheid** *trouw*  
**zachtheid** *ingetogenheid*

Galaten 5:22

# CHANOEKA - Een Joods feest van Lichtjes

Chanoeka begint officieel de voorgaande avond bij zonsondergang, dus op dinsdagavond 12 december 2017.

25 Kislev - 2 Tevet. Chanoeka is een joods feest, ook bekend als het lichtfeest of toewijdingsfeest. De eerste dag van dit feest, erev chanoeka, begint na de zonsondergang van de 24e dag van de joodse maand Kislev.

Het verhaal van Chanoeka staat opgetekend in de boeken 1 Maccabeeën en 2 Maccabeeën. Deze boeken maken niet deel uit van Tenach, maar zijn onderdeel van de apocriefen.

Chanoeka was ingesteld door Judah Maccabeüs en zijn broers in het jaar 165 v. Chr; om jaarlijks met vreugde gevierd te worden ter herdenking van de toewijding aan het altaar in de tempel van Jeruzalem. (1 Macc. iv. 59). Na Jeruzalem en de tempel te hebben hersteld, gaf Judah het bevel de tempel te reinigen, een nieuw altaar in plaats van de verontreinigde te bouwen, en nieuwe heilige bekertjes te vervaardigen. Toen het vuur opnieuw op het altaar werd aangestoken, en de lampen op de kandelaar weer brandden, werd de toewijding aan het altaar gedurende acht dagen gevierd, onder het brengen van offers en het zingen van liederen. (1 Macc. iv. 36), wat enigszins lijkt op de feestelijkheden van Soekkot. Ook in de huizen werden lichten aangestoken. Volgens Josephus (Joodse Oudheden) werd het in de volksmond dan ook het feest van de lichten genoemd.

In de Talmoed wordt het wonder van Chanoeka genoemd, dat niet in de Maccabeeën wordt genoemd. Het feest markeert de overwinning op de legers van de Seleucieden, die hadden geprobeerd het volk Israël te weerhouden het jodendom uit te oefenen. Judah Maccabeüs en zijn broers vernietigden de overweldigende strijdkrachten, en wijdde de tempel op

nieuw in. Kenmerkend voor het feest is, dat een speciaal soort kandelaar tijdens dit feest wordt aangestoken. Deze kandelaar heet de chanoekia, en moet vooral niet worden verward met de menorah, die ook minder armen heeft.

Volgens de legende in de Talmoed, gingen de Maccabeeën de tempel binnen nadat zij de bezetters uit de tempel hadden verjaagd, om de afgedenbeelden te verwijderen en de tempel te herstellen. Zij ontdekten, dat de meeste rituele voorwerpen ontwijfd waren. Daarop zochten zij ritueel gezuiverde olijfolie om de menorah aan te steken en de tempel te herstellen, maar vonden slechts genoeg olie voor een enkele dag. Zij staken dit evengoed aan, en gingen verder met meer olijfolie te persen en zuiveren. Op een miraculeuze wijze bleef deze kleine hoeveelheid olie acht dagen lang branden, tot er nieuwe olie geperst en gezuiverd kon worden. Om deze reden steken joden een kaars extra aan, iedere nacht van het feest.

In de Talmoed worden twee gebruiken beschreven. Het was gebruikelijk om acht lampen op de eerste nacht van het feest te laten schijnen, en het aantal met een te reduceren bij iedere nacht. Een ander gebruik was, om op de eerste nacht met een brandende lamp te beginnen, en iedere nacht een extra aan te steken tot er acht brandden, op de achtste nacht. Het eerste gebruik werd door de volgers van Sjammaj gevolgd, het laatste door die van Hillel. Volgens Josephus stonden de lichten symbool voor de vrijheid die de joden verkregen, op de gebeurtenis die op het feest wordt gevierd wordt.

Terwijl thuis de chanoekia voor het raam staat te stralen, worden in het gezin spelletjes gespeeld, speciale gerechten gegeten en cadeautjes uitgedeeld.

Speciale gerechten zijn bijvoorbeeld latkes en soevganiot. Soevganiot zijn oliebollen gevuld met jam en latkes zijn aardappelpannenkoekjes.

## Recept voor latkes (aardappelkoekjes):

Met Chanoeka eet men gerechten gebakken in olie. Zo wordt op een symbolische manier verwezen naar het Chanoeka-wonder; het kruikje olie dat niet een dag maar acht dagen bleef branden.

### Benodigdheden:

6 grote geschilde aardappelen  
1 ui  
3 eieren  
½ kop meel  
zout en peper  
olie

### Bereiding:

De rauwe aardappelen grof raspen en in vergiet uit laten lekken. Dan laatste water eruit persen en droog deppen met keukenpapier. Ui klein snijden. Eieren klutsen. Alle ingrediënten mengen. Mengsel mag niet te stijf worden. De olie heet laten worden. Met een lepel portie maken en deze in de olie leggen. Een beetje platdrukken. Aan beide zijden op niet te hoge temperatuur voorzichtig bakken. Serveren met appelmoes, compote of zure room.





In een beknopte brochure geeft dr. G.J. Mink een impressie van de Messiasbelijdende Joden. Joden, die Jezus belijden als hun Redder.

In twee hoofdstukjes beschrijft hij eerst de apostolische tijd, waarin de Joodse gelovigen in Jezus als Joden bleven leven, trouw aan de Tora. Omdat ook niet-Joden Jezus gingen volgen, werd op het apostelconvent

(Hand. 15) vastgesteld dat zij als volgelingen van Jezus geen Jood hoefden te worden. In de na-apostolische tijd gaat zich een scheiding voltrekken tussen Joden en Messiasbelijdende Joden en ontstonden er ook spanning tussen christenen uit de volken en Joden die Jezus als Messias erkend hadden. De laatsten werden gedwongen zich steeds meer als 'gewone' christenen te gedragen. Ze mochten niet langer 'Joods' leven. Zo trad verlies van de eigen Joodse identiteit op.

In het tweede gedeelte van de brochure wordt aandacht gevraagd voor Messiasbelijdende Joden in de moderne staat Israël. In het kort wordt hun geschiedenis beschreven. Na 1948 werd een nieuwe start gemaakt. Nu is de beweging uitgegroeid tot ongeveer 150 gemeenten met in totaal tussen de 10.000 en 15.000 leden. Er wordt een globale schets gegeven van de verschillende typen gemeenten die zijn ontstaan. Ook treffen we wat algemene trekken van Messiasbelijdende

## Gemeenteavond

### Gereformeerd & Hervormd

**18 Januari om 19.45 uur** in het Forum is er de gezamenlijke gemeenteavond. Dr G.J. Mink is uitgenodigd om te vertellen over de Messiasbelijdende Joden in Israël. Een goed moment ook van bezinning, ontmoeting en samenzijn.

Joden aan. Boeiend is ook te zien hoe de joodse samenleving hen ziet. Of ze geaccepteerd of afgewezen worden.

In het hoofdstuk 'dubbele en meervoudige verbondenheid' wordt gewezen op de dubbele verbondenheid die we als christenen hebben, met het Joodse volk en met de Messiasbelijdende Joden, en de spanningen die daaruit voortvloeien.

## Gedachte over Chanoeka van Rabbijn mr. drs. R. Evers

### Een tijd van het versterken van de Joodse banden en identiteit.

Chanoeka associëren we altijd met knusse huiskamers, verlicht door de lieflijke kaarsjes of olielampjes, met soefganiot (Joodse olieballen) en latkes (aardappelkoekjes gebraden in olie). Maar alleen voor de gezelligheid doen we het niet. In de 'cyclus' van de jaarlijks terugkerende feestdagen vroeg ik mij af waar het Jodendom nu eigenlijk zijn kracht vandaan haalt? Rosj Hasjana is de scheppingsdag van de wereld en de mens. Met Joods Nieuwjaar kronen we G'd tot Koning over het geschapen universum. Op Jom Kippoer (Grote Verzoendag) draait het om onze spirituele zuiverheid. Soekot gaat over simcha, onze levensvreugde. Op Pesach vieren we de bevrijding uit 'het begin van alle ellende', de slavernij in Egypte, met Sjawoe'ot (het Wekenfeest) kregen we de Tora en met Poeriem werden we uit de klauwen van Haman gered. Volgens de Maharal van Praag krijgen we ieder opvolgend jaar weer een hogere inspiratie tijdens de feestdagen. Met Chanoeka vieren we het wonder van het kruijkje olie. Maar was dit wel zo bijzonder? In de Tempel gebeurden iedere dag tien wonderen, zoals in de Pirké Avot - Spreuken der Vaders (5: 7) staat. Ik citeer er enkele:

nooit bedierf het offervlees,

nooit bluste de regen het vuur van de brandstapel op het altaar,

nooit dreef de wind de wierookkolom uiteen,

men stond heel dicht op elkaar maar kon ruim knielen,

nooit richtte een slang of schorpioen schade aan in Jeroesjalajiem,

en niemand hoefde ooit te zeggen: 'er is geen plek voor mij om in Jeroesjalajiem te overnachten'.

### Wat is het specifieke karakter van Chanoeka?

Chanoeka is het feest van de 'chizoe' - de versterking van ons religieuze bewustzijn. Chizoe komt van het woord 'chazak' (sterk) en betekent, dat we ons ergens 'sterk voor maken' en ons ergens totaal voor inzetten. Als we inderdaad alles op alles gezet hebben om geestelijke perfectie te bereiken, mogen we rekenen op een wonder van Boven. Dan is het wonder het sluitstuk van onze spirituele inspanning.

Dit zien we ook bij de Exodus uit Egypte. Pas toen Nachsjon ben Aminadav in de Rietzee sprong in de overtuiging dat



## Toeris(t)raël mevrouw Slok

Mevrouw Slok uit het Spectrum is in 1978 in Israël geweest. Samen met een vriendin nam ze deel aan een jubileumreis van het dagblad Trouw. Ze had interesse in die mooie vaarreis van 20 mei tot 8 juni 1978 waarbij 7 landen aan de Middellandse Zee bezocht zouden worden.

Met het vliegtuig vloog ze naar Genua, waar ze aan boord van de Calypso gingen. Vervolgens gingen ze naar Rome en zo verder totdat ze ook in Israël aankwamen. Mevrouw herinnert zich nog de strenge controles toen ze voet aan vaste wal zetten. De soldaten, strak in de houding, waren niet echt vriendelijk. De groep moest ook langs de douane en werd vervolgens in bussen geladen en vervolgens werd koers gezet richting Jeruzalem. Mevrouw Slok laat een foto zien van de Klaagmuur. Indrukwekkend om de mannen te zien die bij de Klaagmuur aan het bidden waren.



Ook op de Olijfberg heeft mevrouw Slok gestaan.

Van de grote menorah tegenover de Knesset heeft mevrouw foto's. Ze waren daar op de sabbat en ze vertelt dat sommige mensen hun vuist opstaken naar de groep.

Het was maar een kort bezoek aan Israël, maar ook bij het meer van Genesareth is ze geweest.

Als ik vraag wat ze het indrukwekkendste vond, antwoordt ze dat het niet de stad Jeruzalem was, maar het meer van Genesareth, omdat Christus tijdens Zijn leven op aarde daar ook dikwijls was.



ze faalden door de Tempeldienst te laten verbieden door de Grieksgezinde, hellenistische Syriërs. Een groep kohaniem, de Makkabiërs, was bereid om hun leven te wagen om deze Tempeldienst weer terug te krijgen. De respons van Boven was, dat de Tempeldienst weer mogelijk werd door de verdrijving van de afgodendienaren en het wonder van het kruikje olie, dat het mogelijk maakte om deze (inmiddels weer) felbegeerde Tempeldienst weer zuiver en rein op te starten.

Chizek betekent versterking na een flauwte en een depressie. Iedereen heeft zijn 'dipje' in het (religieuze) leven, allen kennen wij een midlifecrisis waarin we het weer even niet zien zitten. De winter heeft iets neerdrukkends, de natuur is in de min. Juist nu is het de tijd om het Jodendom weer extra centraal te stellen en er volledig voor te gaan...

Artikel van [www.NIK.nl](http://www.NIK.nl)

# Jubeljaar 2017 Ontstaan en voortbestaan Staat Israël

## De Balfour Verklaring 2 november 1917

deel 2 (van 4)

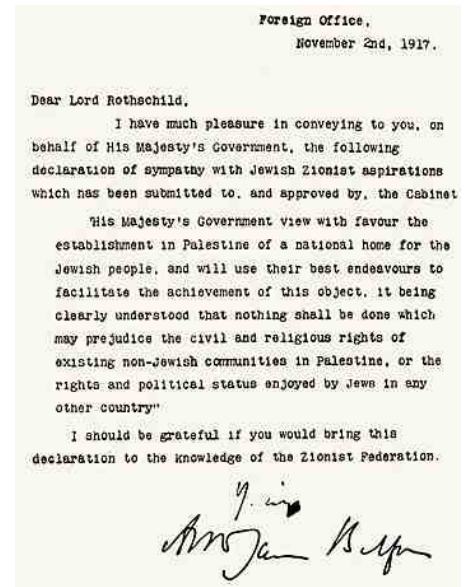
2017 is voor de staat Israël een bijzonder jaar. Daarin vinden drie gebeurtenissen plaats, die belangrijk zijn geweest voor de stichting en het voortbestaan van de Joodse staat Israël. Vijftig jaar geleden, 1- 6 juni 1967, vond de zesdaagse oorlog plaats en werden Oost en West-Jeruzalem weer herenigd. De Joden konden weer bidden bij de Klaagmuur. Zeventig jaar geleden, 29 november 1947, namen de Verenigde Naties het plan aan, om Palestina te verdelen in een Joodse en Arabische staat met Jeruzalem onder internationaal bestuur. En honderd jaar geleden, 2 november 1917, gaf de Britse regering de Balfour Verklaring uit.



Arthur James Balfour was van 1916-1919 minister van buitenlandse zaken in de regering van premier Lloyd George. Namens de regering schreef hij op 2 november 1917 een brief aan Lord Rothschild, de leider van de Joodse gemeenschap in Groot-Brittannië, met het verzoek die door te geven aan Chaim Weizmann, de voorzitter van de Engelse Zionistische federatie. Daarin staat het volgende: 'Zijne Majesteits Regering (van koningin Victoria) staat welwillend tegenover de vestiging in Palestina van een nationaal tehuis voor het Joodse volk, en zal haar beste krachten aanwenden de verwezenlijking van dit doel te bereiken. Zonder te kort te doen aan de burgerlijke en reli-

gieuze rechten van de niet-Joodse gemeenschap in Palestina of aan de rechten van de Joden in welk ander land ook'. De verklaring bleef vaag. Er moest ook rekening gehouden worden met de rechten van de Palestijnse Arabieren en de Arabische bevolking in de andere delen van het Ottomaanse (Turkse) rijk. Hen was vanwege de medewerking aan de opstand tegen de Ottomaanse overheersers een zelfstandig Arabisch rijk beloofd. Door deze verklaring zouden Joden ook niet gedwongen worden om naar Palestina te emigreren. De regering in Londen verwachtte geen negatieve reacties van de Arabische bondgenoten. Emir Hoessein van Arabië en prins Feisal, die later koning van de nieuwe staat Irak zou worden, waren op de hoogte gebracht. Ook met Frankrijk was er geen probleem meer.

Na de nederlaag van het Ottomaanse rijk in de Eerste Wereldoorlog in 1917 verdeelden Engeland en Frankrijk, volgens een vooraf gemaakt plan, de Ottomaanse gebieden in het Midden-Oosten. Frankrijk kreeg het bestuur over Syrië en Libanon en Engeland over Palestina (het huidige Israël, met Galilea en Judea, Jordanië en Mesopotamië (Irak). De Balfour Verklaring maakte een einde aan het kolonialisme. De Arabieren kregen een eigen land en staat, maar wel onder invloed van Engeland en Frankrijk. Met het 'Joods nationaal tehuis' kon op dat moment niets anders bedoeld zijn dan een Joodse staat.



land, op grond van de Oud Testamentische profetieën. Deze beweging had grote invloed in de tijd van het opkomend Zionisme (de terugkeer naar Zion) o.l.v. Theodoor Herzl. Ook Lloyd George was vanaf zijn jonge jaren een overtuigd christen-zionist. Hij kende de Bijbelse plaatsen beter dan die van de veldslagen in de eerste wereldoorlog op het Europese vasteland. Palestina moest niet in handen vallen van 'een agnostisch, atheïstisch Frankrijk'. De Balfour Verklaring werd gezien als een moderne variant van het edict van koning Cyrus, die in 539 v Chr. de Joden toestond uit de ballingschap terug te keren naar het beloofde land. (Jes. 45:1-8).

Een belangrijke christen-zionist was ook de Zuid-Afrikaanse jurist en generaal Jan Christiaan Smuts. Hij had zitting in het Engelse oorlogskabinet. Samen met Lloyd George streefde hij

---

Wij mogen in deze verklaring de leiding van de HEERE zien, die zijn eeuwenoude beloften vervult.

---

De Balfour Verklaring was de bekroning van de 'Herstel' beweging in Engeland. Vanaf de 17de eeuw hadden christenen in en buiten de Anglicaanse kerk gepleit voor een terugkeer van het Joodse volk naar het beloofde, eigen

naar een aaneengesloten rij van staten in een Britse volkenbond: van Zuid-Afrika, via Oost Afrika en Palestina, het Midden-Oosten, Brits-Indië (India; Pakistan) tot en met Australië en Nieuw-Zeeland.

De motieven voor de Balfour Verklaring zijn altijd subjectief geweest: om Joodse steun te krijgen in de oorlog, tegen het christelijk antisemitisme. Bij Lloyd George was de stichting van een Brits wereldrijk het eerste motief.

Wij mogen in deze verklaring de leiding van de HEERE zien, die zijn eeuwenoude beloften vervult. In het mandaat van Palestina van de Volkenbond (1922), het verdelingsplan van de V.N. (1947), in Israëls eigen onafhankelijkheidsverklaring (1948) en de toelating tot de V.N. (1949) is de Balfour Verklaring opgenomen. Zij is en blijft zo een belangrijk volkenrechtelijk document voor het ontstaan van de Joodse staat Israël in 1948. Dit wordt door de Palestijnen en Arabische landen bestreden. Zo willen zij het recht aan de Joden op een eigen staat ontnemen.

*Namens de Commissie Kerk en Israël:  
J.A. van der Velden.*

## Gemeenteavond 16 november 2017

De opening werd verzorgd door René Verhoeven, die een gedeelte uit Deuteronomium las waarin Mozes het volk wees op de beloften, maar ook waarschuwde als ze zich hier niet aan hielden.

De heer Both vertelde ons over de Joodse gemeenschap die op ons eiland woonde en leefde.

Deze periode van de Joden op ons eiland duurde vanaf 1780 tot 1943 toen de joden in de Tweede Wereldoorlog werden weggevoerd naar de vernietigingskampen in Duitsland.

De Joodse gemeenschap telde voor de oorlog 150 personen waarvan de meesten in Middelharnis woonden en werkten. Er was ook een synagoge en een school.

In die tijd leefden en werkten ze met de bevolking samen op ons eiland. Ze hadden ook hun eigen begraafplaatsen in Goedereede, Dirksland en Middelharnis.

Na de Tweede Wereldoorlog bleken er nog 4 personen te zijn die niet in de vernietigingskampen waren omgekomen.

De heer Both is bezig over deze mensen een boek te schrijven.

Verder kwamen aan de orde:

1. De kerkomroep in beeld en geluid.
2. Pastorietuin.

De avond werd besloten met het zingen van een lied en een dankgebed. Hierna genoten we van een hapje en een drankje.

*Bram Breederveld*

## Verlag van de kerkenraad

### Notulen kerkenraadsvergadering - 28 september 2017

#### Opening (gebed en lied)

Na de opening door br. G.Keijzer denken we met elkaar na over het gelezen gedeelte, hoofdstuk 1 verzen 1 t/m 7 en van hoofdstuk 2 verzen 12 en 13 van het bijbelboek van de kleine profet Micha.

#### Agenda

- a) Vaststelling agenda.
- b) Rondvraag (geen discussiepunten) Welke tijd op 31 december a.s. voor de avonddienst? Dit wordt 19:00 uur.

#### Algemeen

Evaluatie Moderaminavergadering met de beide andere kerken van Stellingen. We zien terug op een goed en een open gesprek.

#### Evaluatie Startweekend

We hebben mooie, fijne dagen gehad. Zaterdag was gezellig en goed met

elkaar. De zondag was ook mooi en goed, fijn om zo na de dienst met elkaar aan de slag te gaan met de verwerking en het nadenken van/over de preek.

#### Functioneren van de wijkteams

Op woensdag 27 sept. jl. hebben we vergaderd. Het LRP (digitale ledenadministratie) blijft wel een bron van aandacht.

Het protocol dat betrekking heeft op de bezoeken e.d. dient wellicht uitgebreid te worden en daarna ook uitgevoerd.

#### CvK

De oplevering van de installatie heeft plaatsgevonden. Er is geoefend met de bediening voor br. Verhoeven en zr. Grootenboer. In afkondigingen zal worden aangekondigd dat vanaf zondag 15 oktober a.s. gestart zal worden



met kerkomroep. Ook in het kerkportaal zal melding van het maken van opnamen gemaakt worden. Ook de predikanten die voorgaan zullen in de predikantsbrief geïnformeerd worden. Mocht een predikant hier bezwaar tegen hebben zullen we met hem gesprek gaan via Ds. Hoolwerf

#### Sluiting

De kerkenraad sluit aan bij het Avondgebed dat deze week iedere avond in de kerk om 21.45 uur begint.

## Gemeenteavond

Op 16 november was er een gemeentevond in De Rank. Naast een aantal actuele mededelingen was er ruim tijd voor een lezing met verduidelijkende dia's van dhr. J. Both. Hij vertelde over het ontstaan van een Joodse gemeenschap op het eiland. Het ging over gewone mensen, zoals wij, met alle normale dagelijkse besomeringen en werkzaamheden. Zo waren sommigen van hen slager, verkoper, juwelier. De jongens en meisjes gingen naar school, hielden fotoboeken bij en speelden met elkaar.

Hoe confronterend is het dan om te zien dat er zoveel Joden zijn weggevoerd van het eiland en te lezen dat ze bijna allemaal zijn omgekomen in de concentratiekampen. Het trof mij heel diep, dat de burgerlijke gemeente geld verdiende aan het wegvoeren van Joden. Zo kregen enkelen van de omgekomen Joden een naam en gezicht. Medeburgers van ons op Goeree Overflakkee. Een zwarte bladzijde uit onze geschiedenis.



Na de pauze werd er nog iets verteld over de nieuwe manier van meeleven met de kerkdiensten, de mogelijkheid om nu mee te kijken. Dit wordt als positief ervaren.

De ontwikkelingen in de pastorietaun zijn nog in volle gang. Hopelijk is er voor het einde van het jaar meer duidelijkheid.

De reacties over het jaarthema waren positief. Fijn om zowel tijdens de kerkdiensten, als op de huisbijbelkringen met het thema bezig te zijn en het met elkaar uit te diepen: meer zicht te krijgen op en waardering voor het Joodse volk en hun Thora.

*Gerda*

## Warmte

Wanneer je mij zou vragen in welk seizoen ik me het prettigst voel, zou ik zeker niet voor de winter kiezen. Niet dat ik een echte koukleum ben, maar toch.....

Dat is dan ook de reden dat ik mij in de winter laat verwennen door mijn elektrisch dekentje. Zo ook dit jaar. November was nog maar nauwelijks begonnen en mijn warme vriendje werd weer uit de doos gehaald en op mijn bed uitgespreid. De hele avond verheugde ik mij op de luxe van een warme slaapplek. Maar o, wat werd dat een vreselijke teleurstelling. U raadt het al, niks geen warmte, mijn bed leek wel op een bad vol ijswater. Kapot, na 18 jaar trouwe dienst verdween hij de volgende morgen in de container. Niet repareren, maar gewoon direct een nieuwe kopen.

Laat het nu zo zijn dat ik die morgen al vroeg op pad moest. Ik had afgesproken met vriendinnen om samen een deken te gaan maken voor iemand uit Oost Europa. Het werd een super gezellige ochtend. We maakten een warme deken van gebreide lapjes. Een blinde mevrouw had er heel veel gebreid, maar kon ze zelf niet aan elkaar maken.

Het is een mooie deken geworden Ik noem hem de drie-maal-blij deken.

1. De blinde mevrouw is blij dat er iets gedaan wordt met haar gebreide lapjes.
2. Iemand uit Oost Europa is blij met een lekker warme deken.
3. De vriendinnen zijn blij met de gezellige creatieve ochtend.



Aan het eind van de ochtend stapte ik voldaan op de fiets om, u raadt het al weer, een nieuwe elektrische deken te gaan kopen.

Nadenkend over alles, ben ik bijna van mijn fiets gevallen van verwondering: ik heb het maar een beetje koud en kan zomaar een elektrische deken kopen!

En ik heb een verwarmde slaapkamer en een scheerwollen dekbed.

Maar die persoon in Oost Europa woont misschien wel in een bouwval met alleen een houtkachel in de kamer en heeft verder aan alles gebrek wat warmte kan geven.

Ik vraag me af; wie van deze 2 is er nu echt dankbaar voor een warme deken? Ik denk dat ik het wel weet en schaam me een beetje.

*Manna*

**Geef  
voor  
je kerk**



## Actie Kerkbalans 2018

Het jaar is bijna voorbij en wij als kerkrentmeesters zijn druk bezig met de voorbereidingen voor de Actie Kerkbalans 2018.

Het thema voor dit jaar is: "Geef voor je Kerk". Geeft de Bijbel aan dat we geld moeten geven en hoeveel? Sommigen denken dan gelijk aan het

God en Zijn dienst. De Bijbel verteld hoeveel God ons geeft en al gegeven heeft. We hebben net Kerst gevierd en de Jaarwisseling achter de rug. Zullen wij in liefde tot God en in dankbaarheid voor wat God gaf en geeft dan niet geven voor Zijn dienst? De Bijbel kent ook geven van geld en goederen om mogelijk te maken, dat mensen werk

ons geefgedrag. De Bijbel laat zien hoe kwetsbaar ons bezit kan zijn. We kunnen het ook niet meenemen de dood in. We hebben er dan niets meer aan. Ons bezit kan Eeuwigheidswaarde krijgen door het in te zetten voor de verkondiging van het Evangelie. In Woord en Daad.

---

Wij hopen dat u blijmoedig mag geven.

---

geven van tienden. Nu was dat een gebod uit het Oude Testament. Je leest er nergens meer over in het Nieuwe testament. Belangrijk is uit de Bijbel te ontdekken, dat het Christelijk geloof geen wetgodsdienst is. Het gaat om het hart. Dan is dankbaarheid een heel belangrijk Bijbels begrip en liefde voor

in de Christelijke gemeente doen. Wat is er niet gegeven in het Oude Testament voor het bouwen van de Tabernakel met alle bijbehorende voorwerpen. Verder leert de Bijbel ons bijvoorbeeld geen slaaf te worden van ons bezit: verzamel geen schatten op de aarde. Dat heeft wat te zeggen voor

Om in de diensten voor te gaan hebben we onze predikant. Organisten begeleiden de diensten in een verwarmde en verlichte kerk. Om dit allemaal mogelijk te maken kunnen wij niet zonder uw steun en daarom doen we als kerkrentmeesters een beroep op uw meeleven en vrijgevigheid.

In de eerste weken van het nieuwe jaar valt bij u de envelop weer op de mat met daarin een folder met uitleg over de Actie Kerkbalans en het bekende bruine envelopje.

Ongeveer 2 weken later wordt er bij u aangebeld om persoonlijk uw gift in ontvangst te nemen.

Wij hopen dat u blijmoedig mag geven, zodat de verkondiging van Gods woord, het pastorale en missionaire werk in onze gemeente voortgang mag hebben. Tot opbouw en uitbreiding van Gods koninkrijk.

Namens de Kerkrentmeesters.  
Hans Both.



Actie   
**Kerkbalans**  
2018

## Jezus

Gij zult het Kind de naam van "Jezus" geven.-  
Dat is de eeuwigheid in onze tijd gevat;  
Die naam betekent zaligheid en leven,  
Een hemels licht, dat straalt op 't donkerst levenspad;  
Die naam betekent vreugde in het lijden,  
Want Jezus schenkt u troost als alles in u schreit;  
En wie gevangen is, wil Hij bevrijden,  
Hij is de zege in de ongelijkste strijd.  
God geeft Zijn eigen Zoon de naam van mensen,  
Hij voert zijn volk in vrijheid als eens Jozua,  
Ontsluit voor hen gesloten hemelgrenzen,  
Want Jezus - dat is Bethlehem én Golgotha!

*Nel Benschop*



# Kerst nacht dienst

## "Laatste Kerst"

Op kerstavond, 24 december, staan de deuren van de Gereformeerde Kerk, Kerkhoflaan 4 in Stellendam, vanaf 21.30 uur voor iedereen open om in een gezamenlijke dienst met de Hervormde Gemeente de geboorte van Jezus te vieren. We zingen bekende liederen, waarbij we op het orgel begeleid worden door Phillip den Eerzamen. Ook wordt muzikale medewerking verleend door Muziekgroep Beracha. De dienst wordt geleid door dominee Hoolwarf.

Allen hartelijk welkom!



# KINDER KERSTWANDELING

## Ga je mee op zoek?

Zaterdag 23  
december

Start tussen 18.00 en  
18.15 uur

Hervormde Kerk  
Bosschietstraat 4

Jeugdorkest DE HOOP  
Stellendam

## Kerkdiensten december / januari

### Zondag 17-12-2017

Morgendienst 10.00 uur  
Ds. D. Hoolwerf - Stellendam  
Middagdienst 17.00 uur  
Ds. J.C. van Trigt - Ameide

### Zondag 24-12-2017

Morgendienst 10.00 uur  
Ds. H.G. van der Ziel - Waarder

### Avonddienst 22.00 uur in Ger. kerk

Ds. D. Hoolwerf - Stellendam

### Maandag 25-12-2017 - 1e Kerstdag

Morgendienst 9.45 uur  
Ds. D. Hoolwerf - Stellendam  
Middagdienst **geen**

### Zondag 31-12-2017

Morgendienst 10.00 uur  
Prop. G.J. Anker - Zwijndrecht  
Avonddienst **19.00 uur**  
Ds. D. Hoolwerf - Stellendam

### Maandag 01-01-2018

Morgendienst 10.00 uur  
Ds. D. Hoolwerf - Stellendam

### Zondag 07-01-2018

Morgendienst 10.00 uur  
Ds. E.K. Foppen - Gorinchem  
Middagdienst 17.00 uur  
Dr. A.A. Teeuw - Ridderkerk

### Zondag 14-01-2018

Morgendienst 10.00 uur  
Ds. D. Hoolwerf - Stellendam  
Middagdienst 17.00 uur  
Ds. C.H. Buitink - Klaaswaal

### Zondag 21-01-2018

Morgendienst 10.00 uur  
Ds. E. van der Ham - Zoetermeer  
Middagdienst 17.00 uur  
Ds. A. Vastenhoud - Den Haag

### Zondag 28-01-2018

Morgendienst 10.00 uur  
Ds. J.M. van Wijk - Sliedrecht  
Middagdienst 17.00 uur  
Ds. Sj. Maliepaard - Noordwijk

---

**1953 - 2018**  
**Herdenking 65 jaar**  
**Watersnoodramp**

---

**ZONDER**  
**JEZUS IS**  
**KERST MIS**

*visje*  
WWW.VISJEPOSTERS.NL



## Agenda

**17 dec - Jeugddienst 09.30 uur**

**17 dec - Bakkie Troost na ochtenddienst**

**19 dec - Kerstuitvoering DEV  
19.30 uur in kerk**

**23 dec - Kinderkerstfeest 18.00  
uur op kerkplein**

**09 jan - Vrouwenbijbelstudie-  
groep RUTH 9.30 in Rank**

**17 jan - Tabernakel avond 20.00  
uur in kerk**

**18 jan - Gemeenteavond 19.45  
uur in 't Forum**

**24 jan - Gezamenlijk avondge-  
bed ivm gebedsweek**

**26 jan - Seniorenmiddag 15.00  
uur in Rank**

**01 feb - Herdenking Watersnood-  
ramp in kerk, vooraf om 18.30  
uur stille tocht vanaf Rank**

*De redactie van Het Visnet  
wensst u allen  
een gezegend Kerstfeest  
en een  
voorspoedig 2018*

# Guppies: Chanukah

Hoe speel je het spel met de Dreidel?  
Tijdens Chanukah is het gebruikelijk dat Joodse kinderen het Dreidel spel spelen.

Spelregels voor het Dreidel spel:

De Dreidel heeft 4 zijden met op elke zijde een Hebreeuwse letter. De Nun (נ) , de Gimmel (ג), de Peh (פ) en de Heh (ה). Dat zijn de eerste letters van: Nes Gadol Haya Poh (er is hier een groot wonder gebeurd) Dit heeft te maken met de betekenis van het Chanukah feest.

Buiten Israël is de 4e letter vervangen voor de Sjin, waardoor de betekenis verandert in: er is daar (sjam) een groot wonder gebeurd.

De kinderen (maar ook volwassenen) zitten om de tafel met de Dreidel. Iedereen krijgt een aantal lucifers, muntjes of snoepjes. (alles kan, maar snoepjes zijn natuurlijk favoriet bij de kinderen) En iedereen legt een snoepje in de pot die in het midden staat.

Dan draait de eerste speler de Dreidel. En dan gaat men kijken welke letter boven ligt.

Bij de Nun (נ) is er niets aan de hand en kan de volgende gewoon doorgaan. De snoepjes blijven gewoon liggen bij de spelers.

Bij de Gimmel (ג) mag de speler alle snoepjes uit de pot pakken en plaatst iedere andere speler er weer 1 in de pot.

Bij de Heh (ה) mag de speler de helft van de snoepjes uit de pot pakken.

Bij de Peh (פ) (of de Sjin) moet de speler zelf 1 snoepje in de pot leggen.

En dit kan natuurlijk eindelijk door gaan...

## Feest van het licht



Maak je eigen Dreidel van karton.



1. Druk deze pagina af en plak het op stevig karton, maar niet té dik. Mooi kleuren!
2. Knip of snijd het figuur langs de randen uit.
3. Maak een klein sneetje in het kruisje in het rondje.
4. Vouw de plakranden goed scherp om. Plak daarna alles vast.
5. Steek een stokje o.i.d. in het gaatje.

©EnchantedLearning.com

